

EUGEEN ULRIX (1878-1936)

1925

Eugeen Ulrix werd geboren te Tongeren op 30 december 1878 en overleed aldaar op 14 mei 1936.

Middelbare studiën aan het Klein-Seminarie van St-Roch (prov. Luxemburg). Universitaire studiën te Luik, onder leiding o.m. van Maurice Wilmotte. Doctor in de Wijsbegeerte en Letteren, groep Romaanse Filologie, op 30 oktober 1899. Loopbaan in het Middelbaar Onderwijs: Dinant (20 oktober 1901), Bergen

(25 januari 1902), Oostende (10 april 1902), Brugge (10 maart 1903, met definitieve benoeming op 10 oktober 1908), Tongeren (20 maart 1919).

Zijn eerste universitair onderwijs verstrekte Eugeen Ulrix aan zijn Luikse *alma mater*, waar een K.B. van 25 februari 1923 hem had belast met een leeropdracht *Latin vulgaire*. Zijn verdere loopbaan te Gent belette hem echter dit onderwijs voort te zetten. Hij was immers ondertussen aan onze universiteit benoemd geworden als docent, met een „full time” leeropdracht in de secties klassieke en romaanse filologie, die de volgende cursussen omvatte: *Vertaling van het blad van een latijnse tekst en grondige verklaring van latijnse schrijvers* (a), *Geschiedenis van de latijnse letterkunde* (b), *Vergelijkende spraakkunst van de indo-europese talen, en inzonderheid*

vergelijkende spraakkunst van de romaanse talen (c) (K.B. v. 7 oktober 1925), *Exercices philologiques sur les langues latine et romanes* (partim: kandid. romaanse) (d) (1) (K.B. van 1 december 1926), *Vergelijkende spraakkunst inzonderheid van het grieks en het latijn* (e) met ontlasting echter van het algemene deel (K.B. van 5 juli 1927). De geleidelijke uitwerking van de wet van 21 mei 1929 betekende voor Eugeen Ulrix een aanzienlijke uitbreiding van zijn onderwijs in de sectie voor romaanse filologie, terwijl hij ontlasting bekam voor zijn onderwijs in de sectie klassieke filologie: *Notions de grammaire historique du français* (f) (K.B. van 26 februari 1931), ontlasting van de cursussen a en b (K.B. van 17 november 1931), *Histoire appro-*

(1) Later *Exercices philologiques sur les langues romanes* (K.B. v. 8 september 1930).

fondie des littératures romanes (g), *Explication approfondie d'auteurs français (moyen âge et temps modernes)* (h) (1) (K.B. van 17 november 1931), *Latin vulgaire et latin médiéval* (partim) (i), *Explication d'auteurs italiens, espagnols, portugais et provençaux* (j), *Phonétique et orthophonie françaises* (k) (K.B. van 15 juni 1932), ontlasting van cursus *e* (K.B. van 1 september 1932), *Dialectologie wallonne et méthodes de la dialectologie moderne* (1) (K.B. van 2 januari 1933), *Grammaire historique du français* (m), *Encyclopédie de la philologie romane* (n) en ontlasting van kursussen *g* (partim: littérature française) en *h* (partim: temps modernes) (K.B. van 20 december 1933). Als titularis van kursussen *c*, *m* en *n* was Eugene Ulrix de opvolger van Albert Counson, als titularis van kursussen *g* en *h*, de opvolger van Fernand Séverin. Hij zelf liet zich suppleëren van 8 januari 1936 af door Guy De Poerck voor kursussen *g* (partim: littératures méridionales), *j* en *k*.

Eugene Ulrix was tevens belast met een onderwijs in de Hogere School voor Handels- en Economische Wetenschappen (vroeger Bijzondere Handelsschool) (*Franse taal*), en in de voorbereidende Scholen voor Burgerlijke Bouwkunde (*stel oefeningen frans*), telkens als opvolger van Albert Counson (K.B. van 20 december 1933).

Gewoon hoogleraar met ingang van 1 januari 1929 (K.B. van 19 januari 1929), deken van de Faculteit der Wijsbegeerte en Letteren gedurende het academisch jaar 1931-1932, Eugene Ulrix was tevens briefwisselend lid van de Kon. Commissie voor Toponymie en Dialectologie (K.B. van 24 oktober 1927). Hij was Ridder in de Leopoldsorde (8 april 1928), Officier in de Kroonorde (8 april 1934), vereerd met de burgerlijke medaille van 1^e klas en de herinneringsmedaille van het eeuwfeest.

Eugene Ulrix verrichtte vooral baanbrekend werk op het gebied van het Middelbaar Onderwijs. Hij maakte zich bijzonder verdienstelijk door zijn *Grammaire classique de la langue française contemporaine* (1910), een eerste en tevens welgeslaagde poging om het onderwijs van het Frans op een gezonde wetenschappelijke basis te grondvesten. Hij was de aangewezen persoon om een nieuw uitgangspunt te vinden in zake onderwijs van het frans in Vlaanderen, te midden van de gewijzigde toestanden voortspruitende uit de vervlaamsing en met haar gepaard gaande democratisering van ons middelbaar en universitair onderwijs. Een zeer zware, ja haast bovenmenselijke leeropdracht, die hij aanvaard had uit liefde voor zijn universiteit, en waarvan hij zich met nauwgezetheid wist te kwijten, heeft hem niet toegelaten zijn volle aktiviteit in die richting te ontplooien. Geschoolde romanist, eerder taalkundig en filologisch dan wel literair georiënteerd, heeft hij herhaaldelijk, vooral in vroegere jaren, het bewijs geleverd dat hij een volwaardige leerling was van Maurice Wilmotte: zijn *Germaansche Elementen in de Romaansche talen* (1907) worden nog steeds geraadpleegd. Hij leverde ook waardevolle bijdragen op het gebied van de plaatsnaamkunde van zijn geboortestad, en wij danken hem een paar kritische uitgaven van „trouvères”. Onder de neder-

(1) Later *Interprétation à livre ouvert de textes français antérieurs à l'âge classique et explication approfondie d'auteurs français* (K.B. v. 15 juni 1932).

landstalige romanisten blijft Eugene Ulrix een figuur van betekenis. De mens was minzaam, bescheiden en onbaatzuchtig.

GUY DE POERCK.

PUBLIKATIES VAN EUGENE ULRIX (1)

IN BOEKVORM

Fransch en Germaansch of lijst van Franche woorden uit het Germaansch. Bekroond in den Prijskamp van 1898, door het Leesgezelschap uitgeschreven, Hasselt, St. Quintinus drukkerij, 1900, 151 blz.

Les rues de Tongres à travers les siècles. Tongeren, N. Theelen-Michiels, 1904, 46 blz. in-32.

De Germaansche Elementen in de Romaansche talen. Proeve van een Germaansch-Romaansch Woordenboek. Uitgegeven door de Kon. Vl. Akad. voor Taal- en Letterkunde, reeks V, nr. 16, Gent, 1907, 208 blz. in-8°.

Grammaire classique de la langue française contemporaine. Tongeren, Collée, 1910 [Bekroond door de Académie royale de Belgique met de De Keyn-prijs 1910], 2e uitg., *ibid.*, 1913, 3e uitg., *ibid.*, 1923, 4e uitg., Luik, H. Dessain, 1932.

Exercices français en rapport avec la grammaire classique de la langue française contemporaine. Tongeren, Collée, 1910.

Grammaire élémentaire de la langue française contemporaine, à l'usage des écoles normales primaires, des écoles moyennes et des classes de 7e et de 6e des athénées et des collèges. Tongeren, Collée, 1911, 2e uitg., *ibid.*, 1920.

Exercices français en rapport avec la Grammaire élémentaire de la langue française contemporaine. Tongeren, Collée, 1910, 2e uitg., *ibid.*, 1900, 3e uitg., *ibid.*, 1924.

Choix d'exercices en rapport avec la Grammaire élémentaire de la langue française contemporaine. Tongeren, Collée, 1924.

Métrique française. Tongeren, G. Michiels-Broeders, 1924, 64 blz.

Geschiedenis der Romeinsche Letterkunde. Vrije bewerking naar het italiaans werk van Fr. Vivona, Gent, 1927.

Zuidlimburgsche Plaatsnamen (met J. PAQUAY). Excerpten XIVe-XVIe eeuw, Leuven, Vl. Topon. Ver., 1932, 118 blz. (*Toponymica IV*).

BIJDRAGEN IN TIJDSCHRIFTEN EN VERZAMELWERKEN

Bibliographie de l'histoire de Tongres (met CH. VAN DEN HAUTE). Bulletin de la Société Scientifique et Littéraire du Limbourg, t. XXI, 1903, blz. 7-72.

La vie des légendes. La légende de la Belle au Bois dormant. Revue générale, t. LXXXIV, 1906.

Glossaire toponymique de la ville de Tongres et de sa Franchise (met JEAN PAQUAY). Bullet. de la Soc. Scientifique et Littéraire du Limbourg, t. XXV, 1907, blz. 273-376, XXVI, 1908, blz. 145-159, XL, 1926, blz. 11-42, XLVII, 1933, blz. 129-171.

Les chansons inédites de Guillaume le Vinier d'Arras. Texte critique avec les variantes de tous les manuscrits. Mélanges offerts à M. Maurice Wilmotte, Paris, H. Champion, 1910. [uittr. 32 blz.].

La réforme de l'enseignement grammatical français. Premier congrès national des Oeuvres intellec-

(1) Inlichtingen werden verstrekt door de drukkerij Georges Michiels (Tongeren) en door de Heer H. Baillien, Stadsarchivaris van Tongeren. De bibliotheek van E. Ulrix werd op 10 mei 1940 grotendeels vernield.

tuelles de langue française, Bruxelles, 3-5 septembre 1910, Huy, H. Mignolet, 1911, blz. 134-148 [uittr. 17 blz.].

Over Taalgeographie. Handelingen van het 2e Vlaams Philologencongres, gehouden te Gent op 20, 21, 22 September 1913, Gent, 1913, [uittr. 21 blz.].

Les chansons du trouvère artésien Adam de Givenchi. Texte critique. Mélanges de Borman, Liège, Vaillant-Carmanne, 1919, blz. 499-508.

Merkaton en Fitemarul. Isidoor Teirlinck Album, Leuven, De Vla. Drukkerij, 1931, blz. 169-172. Medewerking aan de *Katholieke Encyclopaedie*. Amsterdam, 1933 en volg. [Italiaanse en Franse literatuur].

Bio-bibliografie : R. WILLEMYNS in *Nieuw Vlaanderen*, Alg. Weekbl., 2^e jaar, nr. 24, 13 juni 1936, *Alumnus*, in Dagbl. *De Standaard*, 19^e jg., nr. 179, 27 Juni 1936 (met portr.), E. BLANCQUAERT in *Handel. v. d. Kon. Commissie v. Toponymie en Dialectologie*, t. X, 1936, blz. 27-35 (met portr.), G. DE POERCK in *Revue belge de Philologie et d'Histoire*, t. XV, 1936, blz. 1296-99.